

Téma: Kalendář

Ročník: 6. třída

Hodinová dotace: 2 h., a pak při velkých svátcích

RVP: Poloha tématu - Člověk a jeho svět

- Člověk a společnost
- Člověk a příroda
- Umění a kultura
- Člověk a svět práce
- Školní projekty
- Doplnující Vzdělávací obory
- Průřezová témata

Klíčové kompetence: Kompetence k učení → vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě. Kompetence komunikativní → rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění. Kompetence sociální a personální → účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. Kompetence pracovní → používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky

Mezipředmětové vztahy: Občanská výchova, Výtvarná výchova, Přírodopis, Dějepis

Úvod, motivace: Úvod do učiva rčením pořekadla, které vystihuje dané roční období, či měsíc a diskuze o něm.

Expozice učiva: Roční období → jejich význam. Měsíce → zmínit významnost jednotlivých měsíců, svátky a významné dny, známé světce a tradice. Září → pranostiky, sv. Václav, archanděl Michael, zvyky (děkování za úrodu, opékání brambor). Říjen → pranostiky, 28. říjen, zvyky (černá hodinka, pouštění draka). Listopad → pranostiky, dušičky, svatý Martin, 17. listopad, sv. Kateřina, sv. Ondřej zvyky (výroba svatomartinské lampy). Prosinec → pranostiky, advent, sv. Mikuláš, sv. Barbora, Ambrož, sv. Lucie, Vánoční svátky, zvyky (házení papučí, krájení jablka, slévání oliva, stromeček...), jak se slaví Vánoce ve světě, Silvestr. Leden → pranostiky, Nový rok, Tři králové, zvyky (novoroční

předsevzetí, posílání P. F.) Únor → pranostiky, Hromnice, sv. Valentýn, Masopustní období, zvyky (posílání valentýnek, masopustní průvody) Březen → pranostiky, sv. Řehoř, zvyky (půst před velikonocema, vynášení Morany) Duben → Velikonoce (Květná neděle, Zelený čtvrtek, Velký pátek, Bílá sobota, Boží hod velikonoční, Velikonoční pondělí), Filipojakubská noc, zvyky (pečení beránka, barvení vajíček, pletení pomlázky, pálení čarodějnic...) Květen → pranostiky, stavění máje, Svatodušní svátky, den Matek. Červen → pranostiky, Jan Křtitel, sv. Jan, zvyky (svatojánský oheň, pouštění věnečků). Červenec → prázdniny, Jan Hus, Cyril a Metoděj, sv. Prokop, sv. Anna, sv. Markéta, zvyky (poutě) Srpen → sv. Vavřinec (padající hvězdy). Aktivita 1. → Pořekadla ke jménům žáků, vysvětlit jejich význam. Aktivita 2. → Při významných svátcích Vánoce, Velikonoce předvedení nejznámějších tradic. Aktivita 3. → Vytvoření vlastního kalendáře se svými pořekadly (pracovní list). Aktivita 4. → Děti se rozdělí do skupin a každá skupina si vytáhne kartičku s úkolem, který si musí za určitou dobu připravit a pak předvést (kartičky viz příloha).

Fixace: Hra s vlastními jmény. Učební list s pranostikami. Upevňování učiva připomínáním významných dnů a tradic v průběhu školního roku.

Pracovní listy: viz příloha

Zdroje:

www.rvp.cz

JANOŠKOVÁ D. a kol., 2003, Občanská výchova s blokem Rodinná výchova pro 6. Ročník základních školy a primu víceletého gymnázia, Fraus.

ŠOTTNEROVÁ D., 2008, Lidové tradice, Rubico

Příloha:

Co znamená moje jméno?

Aktivita se odvíjí od jmen žáků ve třídě. Žáci si dle předložené literatury, či pracovních listů vyhledají, co jejich jméno znamená, zda nevlastní jméno nějakého světce nebo nevztahuje-li se k jejich jménu nějaká pranostika.

Např. Kateřina

Jiří

Eliška

Veronika

Petr

Tomáš

Martin

Eva

Jaro, léto, podzim, zima

Co si pamatuješ o ročních obdobích a významných dnech v roce? Zopakuj si!

K pranostikám zkus vymyslet nějaké pořekadlo, které se hodí do dnešní doby 😊

Jaro

Jaké významné dny, svátky a tradice oslavujeme v jarním období?

Jaké znáš Velikonoční zvyky?

Březen → Březnový slunce, má krátký ruce. Březen – za kamna vlezem.

Duben → Je-li v dubnu teplý déšť, hojně požehnání jest. Aprílové počasí, jsou časy a nečasy.

Květen → Až přijde máj vyženeme, vyženeme kozy v háj. Studený máj – v stodole ráj.

Léto

Jakým obdobím je léto dle pranostik?

Kteří významní světcí slaví v červenci svátek?

Červen → V červnu deštivo a chladno způsobí rok neúrodný snadno. Červnové večerní hřmění – ryb a nadělení.

Červenec → V červenci déšť a slunečná pohoda – hojná bude v příštím roce úroda. Dělalji – li mravenci obydlí své v červenci a kupí je stále výš, přijde tuhá zima spíš.

Srpen → Když srpen z počátku hřeje, ledový vítr v zimě dlouho věje. Srpen klasy klidí a ovoce dospělé vidí.

Podzim

Jaké zvyky a hry hrají děti na podzim?

Přiřaď svátek k datu:

28. září 28. října 17. listopadu

Den samostatnosti československého státu

sv. Václav

Den boje za svobodu a demokracii

Září → Ozve – li se v září hrom, bude v zimě zavát každý strom. V září sic slunce ještě hodně svítí, ale kabát již připravený musíš mít.

Říjen → Je – li říjen hodně zelený, bude leden velmi studený. Sněží - li v říjnu, bude tuhá zima.

Listopad → Na začátku listopada, teplo se zimou se hádá. Jaký bývá v listopadu čas, taký obyčejně v březnu zas.

Zima

Jaké znáš vánoční zvyky a tradice?

Co jsou Hromnice?

Prosinec → V prosinci – li zima, sníh – li hojně lítá, hojnost všady bývá žita. Jaké zimy v prosinci – taková tepla v červnu.

Leden → Leden studený, duben zelený. Je – li teplo v lednu, sahá bída ke dnu.

Únor → Únor bílý, pole sílí. Když skřivánek v únoru zpívá, velká zima potom bývá.

Vyrob, vymysli, předved'.

Vyrob draka

Vyrob Velikonočního beránka

Nakresli čtyři roční období

Vyrob Mořenu

Vyrob čarodějnic k upálení

Popiš Vánoce

Popiš Masopustní období

Popiš Velký pátek

Popiš sv. Václava

Zahraj scénku: Den Matek

Zahraj scénku: Sv. Valentýn

Zahraj scénku: Sv. Anna

Zahraj scénku: Tři králové

Zahraj scénku: Sv. Martin

Po prezentaci úkolu si formou diskuze zopakujeme, co který tým předváděl.

